

**Institucijski projekti Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
2015.-2020.**

Naziv projekta
Djelovanje katoličkih svećenika u životu Hrvatske u 19. i 20. stoljeću
Strateško područje; naslov teme¹
Strateško područje: 7. Crkva i teologija kroz povijest Naslov strateške teme: 1. Djelovanje katoličkih svećenika u građanskom Hrvatskom saboru (19. i početak 20. stoljeća)
Voditelj projekta
Doc. dr. sc. Ana Biočić
Suradnici
Izv. prof. dr. sc. Slavko Slišković Izv. prof. dr. sc. Marija Pehar Doc. dr. sc. Iva Mršić Felbar Doc. dr. sc. Daniel Patafta
Trajanje projekta
2015.-2020.
Ukupan iznos troškova projekta Izvor financiranja
76.000,00 Sveučilište u Zagrebu (Potpora znanstvenim istraživanjima)
Sažetak (metodologija istraživanja; ciljevi; očekivani rezultati)

¹ Vidi *Strateški program znanstvenih istraživanja 2015. – 2020.*, 5. poglavlje, str. 23-37.

Osnovni cilj je valorizirati doprinos katoličkih svećenika na političkom, kulturnom i obrazovnom području u Hrvatskoj druge polovice 19. i prve polovice 20. stoljeća. O većini svećenika, na koje će se istraživanje referirati, nema kompletnih, sustavno obrađenih biografija, a pogotovo je uočen problem nedostatka kolektivne biografije svećenika kao relevantnih političkih i društvenih čimbenika 19. i 20. stoljeća. Temeljni doprinos je otkrivanje novih spoznaja o svećenicima aktivno uključenim u politički, kulturni i znanstveni život Hrvatske proučavanog razdoblja, a time i valoriziranje doprinosa Katoličke crkve na svim navedenim područjima, kao i na stvaranje moderne hrvatske nacije, čime će se afirmirati nacionalna kultura.

Budući da je tema Crkva i politika široka, u prvoj fazi istraživanja naglasak će biti na odnosima Crkve i države u 19. stoljeću na hrvatskom teritoriju jer se tada događa emancipacija države od Crkve, a intencija je utvrditi do koje se to mjere događa u hrvatskim zemljama te koje reperkusije ovo odvajanje donosi u smislu političke angažiranosti klera. Usporedno s time će se istraživati odnos politike i Crkve kroz teološku prizmu. Naime, vezu (bilo ona pozitivna ili negativna) između Crkve i politike možemo promatrati na više razina: na razini službenog učiteljstva Crkve (njihovim odgovorima, uputama i intervencijama putem izjava, nota i enciklika); na razini teološkog promišljanja koje znanstvenim diskursom povezuje službenu razinu i onu praktičnu, koja predstavlja treću, konkretnu razinu, a koju možemo iščitati iz djelovanja povijesnih osoba unutar Crkve prema politici i obrnuto.

Kada govorimo o politici u Hrvatskoj u 19. stoljeću *de facto* jedina politička institucija koja je donekle djelovala samostalno bio je sabor. Stoga se nastavak našega istraživanja temelji na vezama Crkve i politike kroz istraživanje zastupnika Hrvatskog sabora koji su bili svećenici. Svećenici su kroz službu zastupnika aktivno participirali u politici, a zahvaljujući saborskom radu možemo više doznati o njihovu djelovanju na području obrazovanja, kulture ili gospodarstva. Ne nalazimo u hrvatskoj historiografiji cjelovitu monografiju ili rad posvećen svećenicima kao zasebnoj skupini u saboru. U istraživanju će se koristiti komparativno-kompilacijske metode, komparativne, deskriptivne, interpretacijske i sintetičke, te kritičko-analitičke i kritičko-sintetičke metode.

Imajući u vidu činjenicu da su katolički svećenici bili iznimno involvirani u javni život, a njihova je djelatnost, osim istaknutijih pojedinaca, do sada slabo istražena, što onemogućuje cjelovito vrednovanje stvarne uloge, ali i doprinosa svećenika političkoj, kulturnoj i društvenoj zbilji navedenog razdoblja, istraživanje držimo opravdanim. Stoga je očekivani doprinos stvaranje cjelovite slike o djelatnosti klera u navedenom razdoblju, a na različitim područjima, i valoriziranje njihova rada te upotpunjavanje dosadašnjih spoznaja o hrvatskoj parlamentarnoj i društvenoj povijesti kao i sagledavanje veza Crkve i države, odnosno politike na i danas vrlo aktualnom području obrazovanja.

Ključne riječi

crkvena povijest, teologija, parlamentarna povijest, 19. i 20. stoljeće, povijest obrazovanja, katolički svećenici

Ostvareni rezultati

I. Knjige:

1. Ana Biočić, *Svećenici u politici. Djelovanje katoličkih svećenika u Hrvatskom saboru*, Kršćanska sadašnjost, 2018.
2. Slavko Slišković, Monika Priante, *Tondini i Strossmayer. Jedinstveni za jedinstvo*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2016.

II. Znanstveni radovi:

1. Ana Biočić, Saborski rad katoličkih svećenika u drugoj polovici 19. stoljeća – primjer Stjepana

- Vukovića (1813. – 1871.), *Croatia Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilista u Zagrebu*, 39 (2015.) 76, 129-152
2. Ana Biočić, Odjek travanjskih nemira 1870. u Zagrebu na Kraljevsku veliku gimnaziju, *Časopis za suvremenu povijest*, 1 (2015.), 139-166
  3. Ana Biočić, "Nevaljao" svećenik ili "nemaran" biskup? - Tužba đakovačkog svećenika Josipa Karla Fučka protiv biskupa Strossmayera 1869. godine, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 33 (2015.), 217-237
  4. Daniel Patafta, Starokatolicizam u Koprivnici, *Podravina*, 15 (2016.) 30, 174-198.
  5. Slavko Slišković, Hrvatski katolicizam 19. stoljeća, *Temelji moderne Hrvatske. Hrvatske zemlja u „dugom“ 19. stoljeću*, (ur. Vlasta Švoger, Jasna Turkalj), Zagreb, 2016., 225-253
  6. Ana Biočić, Politički rad svećenika Josipa Pazmana u svjetlu saborskih govora, *Croatia Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilista u Zagrebu*, 40 (2016.) 78, 157-190
  7. Ana Biočić, Političko neslaganje ili sukob biskupa i svećenika? Prilog za životopis Josipa Miškatovića (1836.-1890.), *Historijski zbornik*, 70 (2017.) 2, 395-409
  8. Ana Biočić, Od župnika u Pokupskom do zagrebačkog kanonika: Prilog za biografiju svećenika Ivana Kralja (1792.-1878.), *Kaptolski Sisak 1215. – 2015.: Zbornik radova sa skupa Kaptolski Sisak 1215. – 2015. održanoga u Sisku 19. rujna 2015. godine*, (ur. Hrvoje Kekez – Stipica Grgić), Sisak, 2017., 105-117
  9. Iva Mršić Felbar, Danijel Tolvajčić, Teorija „pravednog rata“ u katoličkoj misli, *Filozofska istraživanja*, 37 (2017.) 1, 49-58
  10. Daniel Patafta, Historiografska ostavština Josipa Buturca, *Croatia Christiana Periodica*, 42 (2017.) 79, 159-174.
  11. Daniel Patafta, Hrvatski liberalni tisak o reformnom pokretu dijela nižeg katoličkog klera (1918.-1923.), *Pilar*, 11 (2017.) 1, 11-44.
  12. Ana Biočić, Katolički svećenici i liberalizacija školstva u Trojednoj Kraljevini 1874. godine, *Časopis za suvremenu povijest*, 3 (2018.), 623-654
  13. Ana Biočić, Jasna Turkalj, Anamarija Žunabović, Prilog političkom djelovanju svećenika pravaša. Juraj Žerjavić zastupnik u Hrvatskom saboru (1897.-1902.), *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 36 (2018.), 177-214
  14. Daniel Patafta, Reformna gibanja i starokatolicizam u Dalmaciji, *Služba Božja*, 58 (2018.) 3, 319-351.
  15. Daniel Patafta, "Stenjevečki slučaj" i Šaptinovci - primjeri prelaženja u Hrvatsku starokatoličku crkvu, *Croatia Christiana periodica: časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, 83 (2019) 1, 143-170.
  16. Ana Biočić, Veze Hrvata i Svete Stolice od ranog srednjeg vijeka do modernoga doba, *Zbornik predavanja održanih tijekom Branimirove godine u Arheološkom muzeju u Zagrebu, Povodom 130. obljetnice od godine uklesane uz ime kneza Branimira na oltarnu gredu iz Gornjeg Muća*, (ur. Maja Bunčić – Anita Dugonjić), Zagreb, 2019., 8-13

III. Izlaganja na znanstvenim skupovima:

1. Znanstveni skup *Kaptolski Sisak: 1215.-2015.*, Sisak, 19. rujna 2015., Ana Biočić: "Ivan Kralj - od župnika u Pokupskom do zagrebačkog kanonika i likopoljskog biskupa"
2. Simpozij *Rat i mir* u organizaciji Hrvatskog filozofskog društva 26-28. studenog 2015., Iva Mršić Felbar, Danijel Tolvajčić: "Teorija „pravednog rata“ u katoličkoj misli"
3. *Simpozij prigodom 200. obljetnice Stro*
4. *ssmayerova rođenja*, Đakovo 1. i 2. listopada 2015. godine, Slavko Slišković: "Od politike k prosvjeti"
5. Međunarodni znanstveni skup *Colloque A l'occasion de bicentenaire de la naissance de l'évêque Josip Juraj Strossmayer (1815-1905)*, Paris - Sorbonne, 5. studenoga 2015., Ana Biočić, Slavko Slišković: "Strossmayer et l'Union des Églises: les buts et les moyens"
6. *XL. Međunarodni simpozij profesora filozofije i teologije*, Zadar, 30-31. ožujka 2016., Ana Biočić: "Katolički svećenici - saborski zastupnici i sklapanje Hrvatsko-ugarske nagodbe"

7. *Peti Kongres hrvatskih povjesničara "Krize, sukobi i solidarnost u povijesnoj perspektivi"*, Zadar, 5-8. listopada 2016., Ana Biočić: "Solidarnost katoličkih svećenika saborskih zastupnika u sazivu Sabora 1868./1871."
8. ISTO, Slavko Slišković: "Ugovori Svete Stolice i Republike Hrvatske: primjer solidarnosti ili izvor sukoba?"
9. ISTO, Daniel Patafta, "Solidarnost, krize, sukobi i raskoli u reformnom pokretu i Hrvatskoj starokatoličkoj crkvi"
10. *Znanstveno-stručni skup o 50. obljetnici Ravnateljstva za Hrvate u inozemstvu*, Zagreb, 2017., Daniel Patafta, "Počeci organizirane pastoralne skrbi među iseljenicima: Vladimir Vince"
11. *50 obljetnica Kršćanske sadašnjosti. Znanstveni kolokvij Vjera i kultura*. Zagreb, 12. lipnja 2018., Ana Biočić, Slavko Slišković: "Vjerska i kulturna djelatnost Kršćanske sadašnjosti u komunističkom društvu"
12. *Okrugli stol povodom 150-te godišnjice smrti prvog zagrebačkog nadbiskupa Jurja Haulika (1837-1869)*, Zagreb, 3. lipnja 2019., Ana Biočić: "Doprinos zagrebačkog nadbiskupa Jurja Haulika obrazovanju i prosvjeti u Hrvatskoj"
13. Međunarodni simpozij *Philosophy and Psychology of Worldviews*, 25. 10. 2019., Zagreb, Iva Mršić Felbar: "Christian Eschatological Worldview as a Possible Critique for Politics"